

Λογοτεχνία Κοινού Κορμού Α΄ Λυκείου

Βιτσέντζος Κορνάρος, *Ερωτόκριτος*

(συμπληρωματικό διδακτικό
υλικό)

Σεπτέμβριος 2016

BITZENTZOS KOPNAROS

Ερωτόκριτος

Εισαγωγή, Α' στ. 1-18

Του κύκλου τα γυρίσματα που ανεβοκατεβαίνουν,
και του τροχού που ώρες ψηλά κι ώρες στα βάθη πηαίνου,
και του καιρού τ' αλλάματα που αναπαημό δεν έχου,
μα στο καλό κ' εις το κακό περιπατούν και τρέχου
και των αρμάτω οι ταραχές, έχθρητες και τα βάρη,

5

του Έρωτα η εμπόρευση και της φιλιάς η χάρη,
αυτάνα μ' εκινήσασι τη σήμερον ημέρα
ν' αναθιβάλω και να πω τά κάμαν και τά φέρα
σ' μια κόρη κ' έναν άγουρο που μπερδευτήκα ομάδι
σε μιά φιλιάν αμάλαγη, με δίχως ασκημάδι.

10

Κι όποιος του πόθου εδούλειψε εισέ καιρόν κιανένα
ας έρθει για ν' αφουκραστεί ό,τί 'ναι εδώ γραμμένα,
να πάρει ξόμπλι κι αρμηνείά, βαθιά να θεμελιώνει,
πάντα σ' αμάλαγη φιλιάν, οπού να μην κομπώνει
γιατί όποιος δίχως πιβουλιά τον πόθο του ξετρέχει,

15

εις τη αρχή α βασανιστεί, καλό το τέλος έχει.
Αφουκραστείτε το λοιπό κι ας πιάνει οπού 'χει γνώση,
για να κατέχει αλλού βουλή κι απόκριση να δώσει.

Σκηνή «Αποχαιρετισμού», Γ' στ. 1355-1450

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

Λέγει της ο Ρωτόκριτος «Ήκουσες τα μαντάτα, 1355
που ο κύρης σου μ' εξόρισε στις ξενιτιάς τη στράτα;
Κ' εφάνη του κ' εσφάγηκεν ογι' αφορμή εδική σου,
σαν άκουσε την προξενιά που 'πες να του μιλήσου,
κ' έτοιας λογιής εμάνισε, τόσο βαρύ του εφάνη,
κι ο κύρης μου απ' την πρίκα του λογιάζω ν' αποθάνει. 1360
Τέσσερις μέρες μοναχάς μου 'δωκε ν' ανιμένω
κι απόκει να ξενιτευτώ, πολλά μακρά να πηαίνω
και πώς να σ' αποχωριστώ και πώς να σου μακρύνω
και πώς να ζήσω δίχως σου στον ξορισμόν εκείνο;
Εσίμωσε το τέλος μου, μάθεις το θες, κερά μου, 1365
στα ξένα πως μ' εθάψασι κ' εκεί 'ν' τα κόκκαλά μου.
Κατέχω το κι ο κύρης σου γλήγορα σε παντρεύγει
ρηγόπουλο, αφεντόπουλο, σαν είσ' εσύ, γυρεύγει
κι ουδέ μπορείς ν' αντισταθείς στά θέλουν οι γονιοί σου,
νικούν τηνε τη γνώμη σου κι αλλάσσει η όρεξή σου. 1370
Μιά χάρη, αφέντρα μου, ζητώ κ' εκείνη θέλω μόνο
και μετά κείνη ολόχαρος τη ζήση μου τελειώνω:
την ώρα που αρραβωνιαστείς, να βαραναστενάξεις,
κι όντε σα νύφη στολιστείς, σαν παντρεμένη αλλάξεις,
ν' αναδακρλώσεις και να πεις, «Ρωτόκριτε καημένε, 1375
τά σου 'ταξα ελησμόνησα, τό 'θελες πλιο δεν είναι.»
Κι όντε σ' αγάπη αλλού γαμπρού θες δώσεις την εξά σου
και νοικοκύρης να γενεί στα κάλλη τα δικά σου,
όντε με σπλάχνος σε φιλεί και σε περιλαμπάνει,
θυμήσου ενός οπού για σε εβάλθη ν' αποθάνει. 1380
Θυμήσου πως μ' επλήγωσες κ' έχω θανάτου πόνο
κι ουδέ ν' απλώσω μ' άφηκες σκίας το δακτύλι μόνο.
Και κάθε μήνα μια φορά μέσα στην κάμερά σου

λόγιαζε τά 'παθα για σε, να με πονεί η καρδιά σου
και πιάνε και τη σγουραφιά που 'βρες στ' αρμάρι μέσα, 1385
και τα τραγούδια, που'λεγες το πως πολλά σ' αρέσα,
και διάβαζέ τα, θώρειε τα, κι αναθυμού κ' εμένα,
που μ' εξορίσανε για σε πολλά μακρά στα ξένα.
Κι όντε σου πουν κι απόθανα, λυπήσου με και κλάψε
και τα τραγούδια που 'βγαλα, μες στη φωτιά τα κάψε, 1390
για να μην εύρεις αφορμήν εισέ καιρό κιανένα
πλιο σου να τ' αναθυμηθείς, μα να 'ν' λησμονημένα.
Παρακαλώ, θυμού καλά, ό,τι σου λέγω τώρα
κι ογλήγορα μισεύγω σου, μακραίνω από τη χώρα
κι ας τάξω ο κακορίζικος, πως δε σ' είδα ποτέ μου 1395
μα ένα κερίν αφτούμενον εκράτουν κ' ήσβησέ μου.
Μα όπου κι αν πάγω, όπου βρεθώ και τον καιρό που ζήσω,
τάσσω σου άλλη να μη δω μηδέ ν' αναντρανίσω
κάλλιά 'χω εσέ με θάνατο παρ' άλλη με ζωή μου,
για σέναν εγεννήθηκε στον κόσμο το κορμί μου. 1400
Οι ομορφιές σου έτοιμας λογής το φως μου ετριγυρίσα
κ' έτοιμας λογής οι ερωτιές εκεί σ' εσγουραφίσα,
που σ' όποιον τόπο κι α στραφώ, τα μάτια όπου γυρίσου,
πράμα άλλο δεν μπορώ να δω παρά τη στόρησή σου.
Κι ας είσαι εις τούτο θαρρετή πως όντεν αποθαίνω, 1405
χαιρετισμό να μου 'πεμπες την ώρα κείνη γιαίνω».

ΠΟΙΗΤΗΣ

Δεν ημπορεί πλιο η Αρετή ετούτα ν' απομένει
κι αγκουσεμένη ευρίσκεται και ξεπεριορισμένη
και λέγει του να μη μιλεί, πλιότερα μη βαραίνει
μια λαβωμένη τσ' ερωτιάς, του πόθου αρρωστημένη: 1410

ΑΡΕΤΟΥΣΑ

«Τα λόγια σου, Ρωτόκριτε, φαρμάκιν εβαστούσα
κι ουδ' όλπιζα ουδ' ανίμενα τ' αφτιά μου ό,τι σ' ακούσα.
Ίντά 'ναι τούτα τά μιλείς κι ο νους σου πώς τα βάνει,
πού τα 'βρε αυτάνα η γλώσσα σου οπού μ' αναθιβάνει;
Και πώς μπορεί τούτη η καρδιά που με χαρά μεγάλη 1415
στη μέση της εφύτεψε τα νόστιμά σου κάλλη
και θρέφει σε καθημερνό, στα σωθικά ριζώνεις,
ποτίζει σε το αίμα τση κι ανθείς και μεγαλώνεις
κι ώς σ' έβαλε, σ' εκλείδωσε, δε θέλει πλιο ν' ανοίξει
και το κλειδίν ετσάκισεν άλλης να μη σε δείξει, 1420
και πώς μπορεί άλλο δεντρόν, άλλοι βλαστοί κι άλλα άθη,
μέσα της πλιο να ριζωθούν, που το κλειδίν εχάθη;
Σγουραφιστή σ' όλο το νουν έχω τη στόρησή σου
και δε μπορώ άλλη πλιο να δω παρά την εδική σου·
χίλιοι σγουράφοι να βρεθού, με τέχνη, με κοντύλι 1425
να θε να σγουραφίσουσι μάτια άλλα κι άλλα χείλη,
τη στόρησή σου ως τηνε δου, χάνεται η μάθησή τως,
γιατί καλλιιά 'ναι η τέχνη μου παρά την εδική τως.
Εγώ, όντε σ' εσγουράφισα, ήβγαλα απ' την καρδιά μου
αίμα και με το αίμα μου εγίνη η σγουραφιά μου· 1430
κι όποια με το αίμα της καρδιάς μιά σγουραφιά τελειώσει,
κάνει την όμορφη πολλά κι ουδέ μπορεί να λειώσει·
πάντά 'ναι η σάρκα ζωντανή, καταλυμό δεν έχει
και ποιος να κάμει σγουραφιά πλιο σαν εμέ κατέχει;
Τα μάτια, ο νους μου κ' η καρδιά, κ' η όρεξη εθελήσα 1435
κ' εσμίξαν και τα τέσσερα, όντε σ' εσγουραφίσα·
και πώς μπορώ να σ' αρνηθώ; Κι α θέλω, δε μ' αφήνει
τούτ' η καρδιά που εσύ 'βαλες σ' τσ' αγάπης το καμίνι
κ' εξαναγίνη στην πυρά, την πρώτη φύση εχάσε,
η στόρησή μου εχάθηκε και τη δική σου επιάσε. 1440

Λοιπό μη βάλεις λογισμό σ' έτοια δουλειά, να ζήσεις,
δε σ' απαρνούμαι εγώ ποτέ κι ουδέ κ' εσύ μ' αφήσεις.
Κι ο κύρης μου όντε βουληθεί και θε να με παντρέψει
και δω πως γάμο κτάσσεται και το γαμπρό γυρέψει,
κάλλια θανάτους εκατό την ώρα θέλω πάρει, 1445
άλλος παρά ο Ρωτόκριτος γυναίκα να με πάρει.

Μα για να πάψει ο λογισμός αυτός όπου σε κρίνει
κι ολπίδα μια παντοτινή στους δυο μας ν' απομείνει
την ώρα τούτη θέλεις δει, κι ας πάψει η έγνοια η τόση,
πράμαν οπού παρηγοριά πολλή σου θέλει δώσει». 1450

Βιτσέντζος Κορνάρος, *Ερωτόκριτος* (επ. Στ. Αλεξίου), Αθήνα, Ερμής, 1980, 11, 242-246.

